

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum assumpserit personam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

est, q̄ sum ego, est uerus Deus, & super, ac post hoc habet, q̄ sit creata fruitione Dei beatus.

In responsione ad tertium eiusdem artic. nota pro sequentis artic. q̄ hic habetur, quod si angelus iam creatus assumere- tur, personalitas eius corrumpere- tur, ac per hoc aliquid perfe- ctionis in creatura at- sumpta corrumpere- tur. Ex hoc enim infi- nuatur, q̄ personali- tas angeli aliquid p- fectionis addit supra naturam angeli, quod etiam inquitur de om- ni supposito, & per- sona sentiendum, dū in responsione ad quartam dicitur, Per- fectio uniuersi non est perfectio unius personae, uel supposi- ti.

Super Quaestione quarta Articulum secundum.

Titulus artic. 2. facis clarus est quo ad quid nominis personae hu- manae: sed quod ad quid rei, longo tractatu in hoc articulo per- serandus est.

In corpore articuli unica est conclusio responsiva quaestio- nis negatiue. Eius- dem Dei nullo modo assum- pit personam huma- nam. Probatur, illud quod assumitur, oportet praestelligi assum- ptioni, persona non praestelligitur in hu- mana natura assum- ptioni, igitur persona non assumitur. Maior & probatur, quia as- sumi aliquid dicitur, quia ad aliquid sumi- tur, & declaratur exemplo, sicut illud quod mouetur localiter, oportet praestelligi ipsi motui. Minor probatur dicens ad impossibile: si persona praestelligeretur, oporteret ipsam, uel corrumpi, & sic frustra esset assumpta, uel remanere, & sic essent duae personae, quod est erroneum, quia non esse unio in per- sona.

In hoc artic. quaestio difficillima occurrit, quod persona seu hypostasis addat supra naturam singularem. Et hoc tam in sub- stantia composita ex hac anima, & hoc corpore: & simi- liter quid addit Gabriel supra suam naturam singularem. Et est specialiter ex uerbis huius articuli hinc & inde ratio dubia: quia tam in corpore articuli, quam in responsione ad tertium, habetur, quod addit aliquid positum, dum dicitur, quod personam oporteret corrumpi si praestitisset: assumptionem, quod in prece- denti quoque articulo de angeli persona dictum est, cum adiu- ctione, quod aliquid perfectionis corrumpere- tur. Et rursus di- citur, quod persona diuina sua unione impeditur, ne natura hu- mana propriam personalitatem haberet: si enim nihil adde- ret, impedimentum nihil praestitum esset. In oppositum au- tem sonat responsio ad secundum, dicens quod natura assumpta non deest propria personalitas propter defectum alicuius, q̄ ad perfectionem humanae naturae pertineat: sed propter addi- tionem. Sic si enim persona adderet aliquid positum supra hanc naturam, oporteret illud deesse naturae assumptae. Et sic falsum esset, quod personalitas deest non propter defectum ali- cuius, quod ad perfectionem spectat: constat enim, quod si per- sonalitas positum aliquid addit, illud ad perfectionem specta- ret, cum persona significet perfectissimum quid in genere sub- stantiae. Simpliciter autem, & generaliter ratio dubia magni est tanta diuersitas opinionum, & obscuritas rei. Clauditur autē in quaestione ista quatuor quaestio: primum est, an persona su- pra hanc naturam addat in se aliquid, & solum secundum

rationem: secundum, an supposito quod addat aliquid in se, an il- lud sit positum uel negatum: tertium, an illud sit intrinsecum personae, an extrinsecum: & quartum, quid est illud positum, uel negatum, intrinsecum, uel connotatum. Quae ad eundem replicationem simpliciter tractabatur. Est igitur prima opinio

quod suppositum, & natura haec in omni- bus substantiis sunt idem re, & differunt solo modo intelligē- di, ut quod est, & quo est: ita quod idem est quo & quod diuersa ratione. Natura enim est, ut qua Sortes est homo, Sortes uero est ipsa sua natura, ut participas seu habes illam ab agente. Et huius opinionis est Henricus de Ganda- uo in quolibet. 4. quae- 3. Secunda autem opi- nio, est quod sup- positum, & natura sunt idem re quo ad intrinseca, sed differ- runt realiter quantum ad connotata, quae ostenduntur ex mo- do significandi: con- notata autem huius- modi sunt illa, quae simul cum natura ha- bentur, sine quibus natura non potest esse. Verbi gratia: Sor- tes est ipsa sua huma- nitatis in concreto, ut significatur habens reliqua, sine quibus humanitas non ha- betur in rerum natura. Et huius opinionis est Herueus in quolibet. 3. quae- 6. Ter- tia opinio est, quod suppositum, & natu- ra differunt realiter medio modo inter extrinseca, & intrin- seca, ita quod suppositum addit supra naturam affectionem, quae natura subest accidens: ita quod Sortes non est sua humanitas: quia Sortes significat humanitatem, ut affectum accidentibus, humanitas uero non, ab Herueo, & Ioanne de Neapoli recitatur haec opinio, & improbat. Quarta opinio est, quod suppositum differt realiter a natura, sicut totum a parte: quia dicitur compositum ex natura, & esse ex- stentia: haec etiam recitatur ab utroque dictorum, & improba- tur. Quinta opinio est, quod suppositum differt a natura per unum connotatum extrinsecum, scilicet actum essendi: ponit enim haec opinio actum essendi non clandi in suppo- siti ratione, in quo differt a precedente, & bene dicit in hoc, sed connotari per suppositum: quia esse est proprius actus suppositi, ut quod est, & haec est opinio Capreoli in ter- tio sentent. distinct. 5. quaestio. 3. Sexta opinio est, quod per- sona addit supra naturam hanc aliquid intrinsecum constitu- tum personae, negatum tamen. Et haec est opinio Scoti in 3. sentent. distinct. 1. quaestio. 1. quae uerbis ipsius utendo, addit duplicem negationem, scilicet dependentiae actualis a persona diuina, & dependentiae apudinalis respectu eius- dem termini, scilicet personae diuinae, hoc est non dependere etiam secundum apudinalitatem a persona diuina ut sic: ita quod haec humanitas est persona per hoc quod nec apta nata est ter- minari ad personalitatem diuinam, nec actualiter terminatur per eam. Septima opinio propinqua huic est, quod persona addit supra naturam hanc solum negationem annexam extrin- seca positam & intrinseca unionis ad illud: ita quod suppo- situm significat illam rem, quam significat natura: sed significat eam ut habet hanc duplicem negationem, scilicet quod in nullo extrinseco subsistit. Et huius opinionis est Ioannes de Neapoli in quolibet. q. 9. Omnium harum opinio- num conuenientium in hoc, quod suppositum nihil positi- uum intrinsecum addit supra naturam personabilem singularem.

AD QUARTVM dicendum, q̄ perfectio uniuersi non est perfectio unius personae, uel supposi- ti: sed eius quod est unum positi- uum uel ordine, cuius plurime partes, non sunt assumptibiles, ut dictum est. * Vnde relinqui- tur, quod solum natura huma- na sit assumptibilis.

ARTICVLVS II.

Utrum filius Dei assumpserit personam.

AD SECVDVM sic procedit. Vt, quod filius Dei assumpserit personam. Dicit enim Da-

videtur in se aliquid, & solum secundum

fundamentum est: quia illud intrinsecum constat non posse esse accidens, nec substantiam, quae est forma aut materia, aut compositum ex utraque. Accedit ad hoc auctoritas Arist. in 7. Metaph. tractans hanc questionem: & dicens quod in his, quae sunt per se, idem est quod quod est, & id cuius est: constat enim

Lib. 3. Orth. fid. 11.
In 1. pag. a princ. lib.
lib. 3. c. 1. ca. med.

numero eorum quae sunt, & dicuntur per se. Ponendi aut aliquid supra additum negativum vel positivum, cogit & modus significandi, & assumptio singularis humanitatis a Christo sine sua personalitate. Praeter omnes autem dictas opiniones recitatur alia opinio a Scoto, & Ioanne de Neapoli, si tamen una & eadem ab utroque recitatur, tenens suppositum addere supra naturam singularem entitatem intrinsecam supposito, constitutamque ipsius. Sicut haec, inquit Scoto, humanitas addit supra humanitatem, vel sicut modus essendi, ut inquit Ioannes de Neapoli, addit supra naturam, cuius est, & reducitur entitas ista ad genus substantiae, sicut esse quale ad genus qualitatis, & punctus ad genus quantitatis. Improbaturque ab utroque opinio ista. Omnia asserit opinionem dicentem suppositum differre a natura, quia Scotus dicit compositum ex materia & forma: humanitas vero formam: quia non esset ad propositum questionis, in qua supponimus filium Dei assumptisse singularem humanitatem compositam ex hac anima & hoc corpore (iuxta illud, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens) & tamen non assumpsisse hypostasim humanam.

¶ Examinanda igitur discutiendaque sunt haec, & secundum doctrinam D. Tho. & simpliciter. Ex doctrina D. Tho. habetur inter naturam & suppositum in creaturis, talem, tamenque esse differentiam, ut suppositum sit primum subiectum actus essendi in rerum natura, natura non, & si militer quod suppositum sit subiectum filiationis realis, natura non, ita quod si natura sine suo supposito poneretur, non esset subiectum actus essendi, nec esset subiectum filiationis. Et primum quidem dicit auctor, inferens in q. 17. artic. 2. per totum, ubi in responsione ad primum dicit haec verba. Esse consequitur naturam non sicut habentem esse, sed qua aliquid est: personam autem sine hypostasi sicut habentem esse. Secundum autem dicit inferens, quod 35. art. 5. per totum, ubi in responsione ad primum dicit haec verba. Nativitas temporalis caret in Christo temporalem filiationem realem, si esse ibi subiectum huiusmodi filiationis capax. Ee, ex hoc autem, quod haec humanitas & hic homo, sic differunt, quod illa secundum rem neque actus essendi neque filiationis realis est capax nisi ratione huius hominis, ut per se primo subiectum utriusque, oportet dicere quod aliqua realis differentia sit inter hanc humanitatem & hunc hominem, ita quod aliquid reale includat hic homo, quod non includit haec humanitas: qua realitate hic homo habet quod sit susceptivum tam actus essendi, quam filiationis realis, cuiusque realitatis defectu haec humanitas deficiat ab hoc quod est esse susceptivum per se primo actus essendi, & filiationis temporalis. Nam haec differentia in rerum natura est, & secundum constitutum per se primo subiecti filiationis realis sine actus essendi. Et propterea non potest re luti ad differentiam secundum modos intelligendi, aut significandi, nec ad differentiam secundum extra connotata, quae cumque sint illa, quoniam haec differentia praehinc omnia extrinseca & modos intellegendi & significandi, nec ad differentiam, penes negationes: quoniam negatio non est constitutum subiecti entitatis realis, quamvis sit concomitans & circumloquens constitutum illud, quandoque: quoniam subiectum entitatis realis ut sit, primum ens reale esse in se sufficit: negatio enim cum nihil formaliter sit, non dat formaliter alicuius esse capax entitatis realis, sed si haec humanitas & hic homo ita se habent, quod huic humanitati in rerum natura repugnet esse per se primo susceptivum harum extrinsecarum entitatum realium, scilicet actus essendi vel filiationis, & huic homini conveniat, oportet aliquid positivum reale claudi in hoc homine, quod non clauditur in hac humanitate, quo fiat per se primo susceptivum huius rei, cuius illa non est capax. Haec ratio ut leitur concludere intellectum bene dispositum stantibus fundamentis: de quibus scito, quod quamvis Thomista aliqui videantur negare fundamentum hoc, quantum ad per se primo subiectum actus essendi, quorum phantasia in questio. 17. ostenditur aliena a doctrina auctoris, nullus tamen inficiari potest, fundamentum

A hoc esse D. Thomae, quo ad se primo subiectum filiationis realis. Et hoc sufficit efficaciter huius rationis: quoniam tota vis rationis consistit in hoc, quod constitutum rei in hoc quod est esse per se primo susceptivum entitatis realis, oportet esse realitatem aliquam: led hic homo in hoc differ ab hac humanitate, quod claudit in se ali

natura nostra plantavit. Plantavit autem ibi personalitatem. ergo filius Dei assumpsit personam.

¶ 3. Praet. Nihil consumitur, nisi quod est: sed Innocentius tertius dicit in quadam Decret. q. persona Dei consumpsit personam hominis. ergo videtur q. persona

B nitas non, ergo personalitas huius hominis addit aliquam realitatem intrinsece constitutam personae humanae, supra hanc humanitatem. Haec ratio non nisi ad manifestandum quid sentiat auctor de differentia inter suppositum & naturam allata est, apud alios namque scio non valere: quia ponunt in Christo non solum plura esse, sed etiam novam filiationem realem. Et hoc ipsum magis attestatur, quod sententia auctoris est quae dicta est: quoniam consequenter loquendo, ponentes personam non constituitur intrinsece aliquo positivum supra hanc naturam, consequenter ex negatione personalitatis humanae nihil reale debent auferre ab homine Christo, quod est in alijs: quia nihil reale convenit hominibus ratione negationis, aut huiusmodi. Et per oppositum tollentes aliquam realitatem a Christo hominis, propterea quia aliqua realitas est persona & aliqua natura, debent consequenter loquendo dicere, quod personalitas aliquam realitatem constitutam intrinsece persone, ut distinguitur ab hac natura, dicit, quae in Christo non fuit, & ad cuius impeditionem secuta est impedio reliquarum realitatum personalium. Consonat autem haec sententia his, quae in precedenti, & hoc articulo dicuntur de corruptione personalitatis, & impedimento eiusdem, & his quae in 4. contra Gen. cap. 43. dicuntur dum asseritur, quod si hypostasis humana non remaneret in ea natura, in qua assumenda a verbo praexistisset, hoc sine corruptione accidere non potuisset: nullum enim singulare desinit esse hoc, quod est nisi per corruptio nem. Haec ille.

C ¶ Simpliciter autem & absolute loquendo, monstratur positio ista rationi consentanea, tam secundum ea, quae sunt ex lumine naturali, quam secundum ea, quae sunt ex lumine fidei nota. Rationale siquidem est, ut dupliciter dicta substantia in 5. Meta. scilicet de essentia & de prima substantia: sicut substantia pro essentia est res, cui debetur talis modus essendi, quem circumloquimur per esse per se, hoc est non in alio, sicut accidens est in subiecto: ita substantia pro substantia prima sit res, cui debetur talis modus essendi, quem circumloquimur per esse per se separatim, ita quod repugnet ei esse in alio, ut in quod, sine ut quo in quod, sine ut pars aut quasi pars in toto. Sic enim ponendo quemadmodum substantia pro essentia non ex modo essendi affirmativo, vel negatio constituitur, sed ex constitutiva intrinsece realitate, cui debetur esse tali modo: ita substantia pro hypostasi non actu essendi tali modo, sed ex realitate constitutiva ipsius intrinsece, cui debetur actus essendi tali modo constituitur. Nec tacita a Philosopho huiusmodi realitas, sed expressa est in proprio constituto per ipsam, dum in 7. Metaph. substantia distincta est in substantiam pro hypostasi, & substantiam pro essentia substantiali, & in predicamento substantia prima proprie, principaliter, & maxime substantia dicitur: idem autem significatur per substantiam primam, hypostasim, suppositum, & personam: nisi q. persona in solis rationalibus locum habet, ut patet ex antecedentibus. Accedit ad haec, quod nomen Hypostasis, aut persona, & similiter nomina propria naturarum cum pronomibus, ut hic homo, hic bos, & similiter pronomina demonstrativa personaliter, ut ego, tu, ille, omnes consueverunt significare formaliter substantiam, & non negationem, aut accidens, aut extranea. Si omnes hoc fateamur, cur ad quod rei significata percurantes dixerimus a communi confessione: si & personalitatem negationem esse formaliter dicere licet, cur non statim in sententia tanto probabiliori, quanto magis consona communi confessioni? Theologi quoque ponentes personalitatem in divinis positivam rem, cum ex illa personalitate omnis personalitas in caelo & in terra nominetur, sicut ex illo patre omnis paternitas iuxta Apostoli sententiam, docent nos ad divinae personalitatis alicquam imitationem, etiam in creaturis personalitatem positivam rem esse. Amplius dicentes personam verbi in Christo supple

D

E

Tertia S. Thomae. D 3 per-

In corp.

D. 1. p. 4.

In corp.

Locuti quoniam

Cap. 3. to. 9.

personam humanam, constat quod non dicunt, quod supplet nihil, negatio autem est nihil formaliter: sed intendunt quod supplet substantiam, quam significat persona humana seu hic homo, non igitur personalitas negatio aut modus significandi aut extraneum quid est, sed substantia, loco cuius in Christo est persona uerbi, que vere est hic homo, & persona humana. Amplius, si natura assumpta a uerbo, deferretur ab eo in suis proprijs naturalibus, esset tunc alia persona uerbi Dei, & alia persona illi uerbi nature humanae, ergo esset tunc alia substantia illiusmet humanitatis: quoniam alia, est relatiuum diuersitatis substantiae, ergo personalitas addit supra illam singularem naturam substantiam intrinsece constitutum formaliter personae in esse personali.

hominis fuerit prius assumpta.
SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in lib. * de fide ad Pet. quod Deus naturam hominis assumpsit, non personam.

RESPON. Dicendum, quod aliquid dicitur assumi ex eo quod aliquid sumitur, Unde illud, quod assumitur, oportet

acquiri nouum terminum in genere quantitatis: quoniam ex illa parte, qua continuabatur, quilibet pars proprio termino actu terminatur; de nouo acquirit nouam relationem, quoniam quilibet fit actu totum, ut patet: acquirit esse in actu proprium, cum prius esset in potentia in toto, ut pote pars eius: acquirit noua hypostasis, quoniam quilibet pars est hypostasis, seu prima substantia, cum prius non esset prima substantia, seu primae substantiae pars. Existente siquidem hypostasi una in actu & multis in potentia, conueniens est secundum doctrinam

Ariflor. in 2. de anima, ut sola diuisione fiant duae substantiae in actu, quae prius erant una in actu, & duae in potentia non minus quam in animalibus imperfectis, existente una anima in actu & duabus in potentia, sola diuisione sunt duae animae. Ex modo igitur, quo uidemus multiplicari hypostases, rationi consentaneum apparet, quod terminationem naturae singulari superaddat, quoniam terminorum talis est generatio. Et confirmatur hoc auctoritate D. Tho. ubi supra ad tertium argumentum, si uerbum Dei deponeret assumptam humanitatem, dicens, Separatio dat utriusque partium totalitatem, totalitas enim & completio idem sonant, eo quod ultima terminatione conueniantur. Et quia uero omnia consonant, & ex quod quid est soluantur omnes difficultates rei, ideo tanto rationabilior haec positio monstratur, quanto omnia consona ostendantur & soluentur difficultates. Ex hoc namque, quod realitas personalitatis est terminus uicimus naturae, patet prima difficultas de identitate & diuersitate eius a natura singulari: est enim quoddammodo idem & quoddammodo non idem: sicut terminus est terminatio quasi idem, & quasi non idem: est enim aliquid eius, scilicet terminus, & non est illud, ut patet de puncto & linea.

Patet secundo de separabilitate: nam potest natura fieri sine suo termino in actu, non autem e conuerso, sicut potest linea esse sine omni puncto in actu, ut patet de linea circulari: non autem e conuerso, quia implicat punctum esse sine linea, utpote habens & non habens positionem.

Patet tertio de compositione: inter terminationem enim & terminum nulla est compositio: non enim linea compositur ex punctis aut ex linea & puncto: & similiter inter personalitatem, & naturam nulla est compositio, sed se habent ut terminus & terminatum.

Patet quarto, quod non fingimus nouam substantiam ultra materiam, formam, & compositum: quoniam appellatione compositi intelligitur in substantijs materialibus utraque substantia posita in 5. Meta. I. essentia & hypostasis: nam ex materia & forma compositur non solum essentia Sortis (sue communiter sumpta, ut humanitas, seu singulariter, ut haec humanitas) sed etiam ipse Sortes, ut patet. Sed quoniam substantia distincta est in naturam & substantiam primam, & substantia prima inuenitur in solis substantijs completis, siue sint compositae, siue simplices formae, in lucem protulimus quid substantia prima, seu hypostasis formaliter importat in Communem.

Patet quinto sensus uerborum D. Tho. cum dixit pluries, quod personalitas corrumpitur, si uerbum assumpsisset angelum, aut hominem praexistentem: corrupti enim non est nisi entium, nihil enim moritur nisi uiuens: & similiter nihil corrumpitur nisi ens. Et cum dicit, quod persona uerbi in peduit, ne humanitas illa haberet suam propriam personalitatem, quod Innocentius locauit consumptionem personae, non enim impedita est a nihilo, negationes autem omnes formaliter sunt nihil, sed ab aliquo: similiter persona uerbi non consumpsit nihil, sed aliquid: quod enim nihil est, consumptibile non est.

Patet sexto sensus doctrine Aug. & tenent e Ecclesiae cum dicitur, quod persona uerbi assumpsit naturam, & non personam: si enim persona negationem addit formaliter, dicendo, non assumpsit personam, actum est, non assumpsit nihil.

Parabit & septimo solutio obiectionum Scot. enim in 3. sent. d. 1. q. 1. arguit contra hanc positionem quadrupliciter. Primo, quia tunc esset aliqua entitas positiua in natura humana, quae esset inassumptibilis a uerbo, hoc est inconueniens, tum quia secundum Damasc. quod est inassumptibile, est incurabilis: tum quia omnis natura positiua creaturae a qua est in potentia obedientialiter respectu personae diuinae. Secundo, quia sequeretur, quod humanitas assumpta a uerbo, careret illa entitate positiua: quae tamen ponitur ultima, & quasi actualissima & determinatissima in natura tali: & sic non esset homo uinoco.

Patet tertio de compositione: inter terminationem enim & terminum nulla est compositio: non enim linea compositur ex punctis aut ex linea & puncto: & similiter inter personalitatem, & naturam nulla est compositio, sed se habent ut terminus & terminatum.

Patet quarto, quod non fingimus nouam substantiam ultra materiam, formam, & compositum: quoniam appellatione compositi intelligitur in substantijs materialibus utraque substantia posita in 5. Meta. I. essentia & hypostasis: nam ex materia & forma compositur non solum essentia Sortis (sue communiter sumpta, ut humanitas, seu singulariter, ut haec humanitas) sed etiam ipse Sortes, ut patet. Sed quoniam substantia distincta est in naturam & substantiam primam, & substantia prima inuenitur in solis substantijs completis, siue sint compositae, siue simplices formae, in lucem protulimus quid substantia prima, seu hypostasis formaliter importat in Communem.

Patet quinto sensus uerborum D. Tho. cum dixit pluries, quod personalitas corrumpitur, si uerbum assumpsisset angelum, aut hominem praexistentem: corrupti enim non est nisi entium, nihil enim moritur nisi uiuens: & similiter nihil corrumpitur nisi ens. Et cum dicit, quod persona uerbi in peduit, ne humanitas illa haberet suam propriam personalitatem, quod Innocentius locauit consumptionem personae, non enim impedita est a nihilo, negationes autem omnes formaliter sunt nihil, sed ab aliquo: similiter persona uerbi non consumpsit nihil, sed aliquid: quod enim nihil est, consumptibile non est.

Patet sexto sensus doctrine Aug. & tenent e Ecclesiae cum dicitur, quod persona uerbi assumpsit naturam, & non personam: si enim persona negationem addit formaliter, dicendo, non assumpsit personam, actum est, non assumpsit nihil.

Parabit & septimo solutio obiectionum Scot. enim in 3. sent. d. 1. q. 1. arguit contra hanc positionem quadrupliciter. Primo, quia tunc esset aliqua entitas positiua in natura humana, quae esset inassumptibilis a uerbo, hoc est inconueniens, tum quia secundum Damasc. quod est inassumptibile, est incurabilis: tum quia omnis natura positiua creaturae a qua est in potentia obedientialiter respectu personae diuinae. Secundo, quia sequeretur, quod humanitas assumpta a uerbo, careret illa entitate positiua: quae tamen ponitur ultima, & quasi actualissima & determinatissima in natura tali: & sic non esset homo uinoco.

Et si reputatur non inconueniens, quod careat illa, arguo quod ista natura non posset dimitti sibi, quin oporteret sibi dari nouam realitatem, uel remanere non personam. Tertio, quia sequitur, quod ista natura non posset dimitti uel esse personam: quia talis realitas non est realitas naturae, nec potest contineri per identitatem in aliqua natura, quae non est eadem sibi. Quarto sequeretur, quod natura intellectualis posset fieri actu existens, & in nulla persona. Patet sequela: quia natura, quae assumitur, est prior seipsa, uel est subrealitate personalitatis, quae non est eadem realiter, aut formaliter naturae, & tunc si non assumeretur, sed relinqueretur sibi, non esset persona personalis a se creata, uel increata. Deinde arguit Aureolus apud Capreolum in 3. sentent. dist. 5. questio. 3. Primo, ex auctoritate Damasceni assumpsit uerbum quicquid in natura nostra plantatum. Et si dicatur, quod assumpsit totum, quod pertinet ad naturam; non totum, quod pertinet ad suppositum; contra: Terminus humanitatis est aliquid humanitatis, ergo assumpsit etiam terminum humanitatis. Antecedens probatur, quia punctum est aliquid lineae. Secundo, si terminatio & personalitas est alia realitas, ergo ens, ergo quidditas, & quid, ut patet 7. Meta. ergo natura aliqua, ergo est assumptibilis a uerbo. Et confirmatur: quia si distinguitur realiter a natura, posset Deus ipsam separare realiter, & separatim assumere. Tertio, quia ex hoc sequuntur multa inconuenientia. Primum est, quod uerbum non posset supplere uicem illius termini, cui sit quid subsistens, & non solum terminus. Secundum, quod uerbum non esset homo: quia terminatio illa si poneretur, non esset homo. Tertium, quod angelus non posset assumi a uerbo, cum in eo non differat quod quid est ab eo, cuius est, secundum Philolophum. Quartum est, quod prima substantia non haberet rationem primae substantiae per essentiam, sed per istam realitatem, & sic secunda substantia esset magis substantia: quia prima, inquam prima, non esset substantia. Quintum est, quod nulla res subsisteret per se, sed per aliud se: sicut corpus non terminatur per se, sed per substantiam: & tamen conceditur, quod substantia subsistit per se. Sextum est, quod natura haberet magis rationem suppositi: quoniam natura subsistat realiter personalitatis. Septimum est, quod suppositum esset quarta substantia ex tribus constituta, scilicet materia, forma, & illa realitate. Cum igitur ista sint absona, non potest illa positio poni.

¶ Ad primum Scoti dicitur nullum inconueniens esse, quod aliqua realitas creata sit inassumptibilis. Pro cuius clara resolutione distinguendum est, quod sicut substantia dicitur dupliciter, scilicet de hypostasi, & de natura, ita entitas, seu realitas dicitur dupliciter, scilicet de realitate hypostatica seu personalis, & de realitate naturali hoc est spectante ad naturam, ut natura distinguitur contra hypostasim, & contra. Et quoniam secundum Damascenum, in Christo naturalia duplicantur, quia duas habet Christus naturas diuinas scilicet, & humanam, personalia autem non multiplicantur, sed in unitate sistant, quia unica tantum est in Christo persona, scilicet hypostasis uerbi, ideo in Christo, sequendo Damasceni doctrinam, immo ecclesiae sententiam, si consueuerit loqui debemus, quicquid spectat ad naturam humanam, ut distinguitur contra hypostasim humanam, & assumptum est & assumptibile fuit: quicquid autem spectat ad personalitatem humanam, ut distinguitur contra naturam humanam, non est assumptibile, non est assumptum, non fuit nec est in Christo. Et sub membro hoc continentur multae entitates, reales, quamuis diuersimode, scilicet personalitas actus essendi, & filio realis temporalis, ut infra huius patet locis: & ideo nihil horum est assumptibile, diuersimode tamen: quia personalitati repugnat contradictorie assumi, actui uero essendi repugnat secundum ordinem rerum, ut infra q. 17. patet. Et omnes auctoritates sonantes aliquam integritatem, aut uniuersalitatem assumptoris, uel assumptibilium intelligenda sunt in genere naturalium, ut distinguuntur contra personalia.

¶ Et propterea cum primo obiicit Scotus, quia quod est inassumptibile, est incurabile, intelligitur sic. Quod inter naturalia est inassumptibile, est incurabile. Et probatur glossa ex ipsius Damasceni doctrina, ponentis personalia non esse assumptia. Ad secundam eiusdem probationem negatur illa pro-

positio. Quilibet creata entitas est aequae in potentia obedientiae ad assumptionem: quoniam alicui creatae rei repugnat assumi: unde in litera dicitur, quod oporteret personalitatem contrumipi, si natura angelica, uel humana praesens assumeretur.

¶ Ad secundum Scoti conceditur, quod in Christo non est realitas creatae personalitatis: sed falsum est, quod ista realitas sit actualissima, cum sit constitutiva subiecti actus essendi. Et similiter falsum est, quod sit determinatissima, immo non est determinata, sed terminus: terminus enim non est terminatus, sicut nec albedo est alba. Adiuncta autem sequela, quod Christus non esset homo uniuoce, nihil ualeat, ut diuus Thom. docet: quia uniuocatio in nomine hominis attenditur, secundum naturam humanam rationem; & non secundum personalitatem: ratio autem naturae humanae eadem omnino est in Christo, & aliis hominibus, quamuis personalitas sit diuersa. Et cum contra concessum defectum realitatis personalis creatae in Christo arguitur, quia sequeretur quod sibi dimittit humanitati assumptae oporteret nouam dari realitatem, respondetur, quod oporteret nouam realitatem adesse, sed non de nouo per aliquam nouam actionem dari: sola enim separatio (ut auctor dixit) dat complementum, sublato impedimento illius perfectionis: sicut sublato impedimento, graue descendit deorsum. Iam enim patet ex litera praesenti, quod persona diuina assumendo impedit naturam assumptam a propria personalitate.

A **AD PRIMVM** ergo dicendum, quod naturam humanam assumpsit filius in atomo, id est, in indiuiduo, quod non est aliud a supposito increato, quod est persona filij Dei. Vnde non sequitur, quod persona sit assumpta.

AD SECVDVM dicendum,

B **AD TERTIUM** Scoti negatur sequela, nec probatio allata probat illam: quia concessio, quod talis realitas, nec est natura, nec per identitatem continetur in natura, negatur sequela, & dicitur, quod talis ex natura separata a uerbo, habetur: est enim separatio reductiua de potentia ad actum illorum, quae conuincit impedienda: (ut patet in continuis) huiusmodi autem realitas continetur in natura quasi in potentia, pro quanto natura est terminabilis ex se tali realitate, non ut actu, sed ut termino proprio.

C **AD QUARTVM** dicitur, quod si est sermo de potentia naturali, negatur sequela, quae non probatur: quia si humanitas non assumitur, personaretur propria personalitate: non enim omne prius potest naturaliter fieri sine posteriori. Si uero sit sermo de potentia diuina, faceret nullam me uidere impossibilitatis rationem, quare non possit Deus naturam abique omni personalitate conseruare, cum actu tamen essendi miraculose conseruante abique personalitate, quae est proprium illius subiectum secundum naturam ordinem, cui diuina non est alligata potentia. Et scito quod sicut cum de integritate, & perfectione ac non defectu hominis in Christo est sermo, intelligitur quo ad naturalia, ut distinguuntur contra personalia, testante etiam Athanasio, Perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens, ubi expresse perfectionem hominis in Christo, in consistere ex anima rationali, & humana carne posuit: clarum est autem perfectio nihil deesse, nihil ergo deesse perfecto homini Christo asseritur, si ex anima rationali, & humana carne constare dicitur, cum qua perfectione liquet stare defectum personalitatis, quicquid sit illa: na quando est sermo de nouitate, aut acquisitione seu acquisitionibus per humanitatem assumptam, si sibi dimiteretur, & dicitur nihil noui acquiri aut aduenire, sed per seipsam subsistere, in elligitur de his, quae non ex ipsa separatione consequuntur, & quod dimissa sibi per seipsam dimissam subsisteret, in quo clauditur id, quod ex separatione datur seu consequitur in ipsa natura: negatio enim & exclusio & exceptio non cadunt super concomitantibus ipsam separationem, quae ponitur. Constat autem ex dictis ab Auctore, quod separatio dat totalitatem seu complementum, quae seu quo hypostasis differt a natura, & quod natura assumpta impedita est a propria personalitate, quae ad ipsam consequeretur separatam: quoniam cessaret unio, quae impeditur. Et si ad has duas glossas te resolueris, perspicies omnia soluta, clara & consona.

D **AD QUINTVM** Scoti primum, respondetur primo, quod quicquid in natura plantatum est, assumpsit uerbum, in natura, dixit Damasc. non in persona: ueruntamen quia personalitas plantata est in natura, ad quam sequeretur, si non esset impedita per assumptionem, dicitur secundo, quod huius, quicquid, distribuitur pro plantatis in natura, ita quod continetur sibi, ut distinguitur contra personam. Et si contra hoc applicetur instantia, allata scilicet, terminus humanitatis est aliquid humanitatis, respondetur, quod terminus ultimus de quo solo est sermo, sit aliquid humanitatis.

Tertia S. Thomae. D 4. tatis.

tatis, potest dupliciter intelligi. Primo, quod ita sit aliquid humanitatis distincte contra personam, quod conveniat sibi absque personalitate, & sic negatur: quia implicat duo contradictoria simul, quoniam est constitutus personalitatis. Alio modo, quod sit aliquid humanitatis totaliter completa, & hoc est verum, quia est terminus, & ultra hoc est aliquid in potentia ipsius humanitatis, quae secundum se est terminabilis termino proprio.

¶ Ad secundum negatur, proprie loquendo, prima sequela: quoniam huiusmodi entitates & realitates constitutivae non sunt ipsa entia: quae sunt, sed sunt, quibus alia qua sunt: hoc enim modo actus essendi, & univ ersaliter constitutiva entium entia dicuntur. Vnde secunda sequela nihil valet, nec habetur 7. Meta. Ad confirmationem negatur illa conditionalis, si distinguuntur realiter, possunt separari, & separatim assumi: quoniam non omnia distincta realiter sunt separabilia, salvis utriusque.

¶ Ad tertium negatur sequela multorum inconuenientium, & ad primum inconueniens negatur sequela: probatio autem & assumit falsum, & est pro nobis. Assumit quidem falsum, dicendo, quod verbum non est terminatio: quoniam verbum est sua personalitas, quae est ultima terminatio naturae divinae, sicut personalitas humana est terminatio naturae humanae, salua semper differentia, quae subintelligitur inter diuina & creata. Est autem pro nobis: quia ex hoc quod verbum est terminatio subsistens, sequitur quod potest supplere vices terminationis creatae, quae non est suum terminatum, utpote praehabens quicquid est in huiusmodi creatis terminationibus. Ad secundum inconueniens similiter negatur sequela, nec probatur per hoc, quia terminatio illa non est homo, quia non oportet quod terminationem illa sit homo: sed quod constitutum per terminationem illam sit homo, quod est verum: quia persona humana, quae constituitur illa terminatione, est homo. Et patet nullitas huiusmodi sequendi ex differentijs, ex hoc enim quod rationalitas non est animal, non sequitur, ergo constitutum per rationalitatem, non est animal. Ad tertium inconueniens negatur similiter sequela: quoniam in angelis est non distinguitur natura ab hac natura (quoniam seipsa est haec, & hoc intendit Philosophus) distinguitur tamen natura a persona, de qua distinctio quae in distinctione Philosophus nihil dixit. Philosophus enim, indistincte utitur nomine individui & hypostasis, & solum pertractat de distinctione quidditatis & eius, cuius est, secundum principia naturae & indiuiduationis. Nec mirum, cum etiam auctor in 1. par. q. 3. ita indistincte tractet & decidat quaestionem de distinctione naturae & suppositi: puto autem in causa fuisse, quod utique hodie non fuissent excitata ingenia humana ad perscrutandas subtilitates inter personam & indiuiduam naturam, nisi mysterium Trinitatis & incarnationis reuelatum ad hoc inuitalset. Ad quartum dicitur, exponendo sensum propositionis, substantia prima est prima substantia per essentiam, quoniam potest dupliciter intelligi, primo per essentiam completam, & sic est uersissima, & sequitur ex positione nostra: alio modo, per essentiam absque termino proprio, & sic est falsa, quia non sufficit ad rationem primae substantiae esse sine termino. Nec est uerum, quod prima substantia non sit substantia in quantum prima, sicut non est uerum quod homo, in quantum homo, non est animal, quamuis nec rationalitas sit animal, nec personalitas sit ipsa substantia. Ad quintum negatur sequela: quoniam substantia dicit subsistere per se: quia per suam essentiam completam seu terminatam subsistit: sed uerum est, quod sequitur, quod substantia interminata seu incompleta non per se subsistat, sed oportet quod sit terminata proprio termino. Nec subsistere per proprium terminum distinguitur contra subsistere per se, quoniam proprius terminus aliquid sui est (sicut lineam terminari per punctum, & corpus per superficiem distinguitur contra terminari per se) quoniam non sic est aliud terminus proprius, quin sit aliquid terminati: corpus enim de genere quantitatis non est aliter terminabile, quam per superficiem propriam. Ad sextum negatur sequela, & probatur assumptum falsum: quoniam terminatum non subsistat termino: aliud est enim subesse alicui, & aliud terminari per illud: natura autem terminatur per personalitatem, sicut linea terminatur puncto. Ad septimum negatur, proprie loquendo, sequela: quoniam terminus non componit cum terminato: sed bene sequitur, quod ultra substantiam pro essentia, quae resoluatur in materiam & formam, & ponit substantiam compositam etiam singularem, inuenitur aliter, substantia pro hypostasi simplex uel composita, quae quia nihil addit supra singularem essentiam nisi terminum, non ponitur numerum cum

illa, & suis partibus. Et hanc distinctionem iam accepimus ab Aristotele in 5. Metaph.

¶ Restat nunc satisfacere obiectioni in oppositum in principio allatae ex uerbis auctoris in responsione ad secundum eiusdem articuli, & dicendum est, quod si subtiliter inspicuntur, licet supponitur defectum propriae personalitatis in humanitate assumpta. Et causam reddit non defectum alicuius (quod pertinet ad perfectionem naturae, ut distinguitur contra personam) sed additionem alicuius, quod est supra naturam, sicut personalitatis diuinae. Vbi clare patet secundum planum litterae sensum, quod defectus personalitatis supponitur, & causa illius defectus redditur, & non dicitur simpliciter nihil deficere, sed nihil deficere spectans ad perfectionem naturae, cuius oppositum non diximus: sed hoc expostimus ex ipso, quod intelligitur de natura, ut distinguitur contra hypostasim, ut clarius etiam patet hic in responsione ad tertium, cum dicitur quod natura, quae assumitur, impeditur a propria personalitate. aliquid ergo illi deficit non pertinet ad perfectionem naturae, sed ad personam, quae impeditur.

¶ In eodem articulo in responsione ad tertium, circa illud, persona diuina sua unione impeditur, ne humana natura propriam personalitatem haberet, dubium primo occurrit, An humana natura in Christo inclinatur ad propriam personalitatem. Et est ratio dubii: quia quod inclinatur, apparere ex hoc quod impeditur ab illa: nihil enim impeditur nisi ab eo, in quod tendit: quod uero non inclinatur, apparet ex hoc: quia si inclinaretur naturaliter in propriam personalitatem, quiesceret uiolenter in aliena persona, qualis est persona diuina, nullum autem uiolentum perpetuum.

¶ Dubium secundo occurrit, quo pacto uerificatur, quod persona diuina impeditur naturam humanam a propria personalitate, obicium quippe ualde est: quia non apparet quomodo personalitas humana nata est consequi ad naturam humanam, aut fluere ab illa, cum non ponatur in natura humana cautelitas aliqua respectu personalitatis.

¶ Ad primum dubium dicunt quidam, quod humanitas Christi habet naturalem inclinationem ad propriam personam, probantque hoc quadrupliciter. Primo, quia natura carnis aliquo sibi debito solo diuino miraculo, naturaliter inclinatur in illud: sicut ignis carens actu comburendi pueros, Dan. 3. naturaliter inclinabatur ad comburendum. Secundo, quia humanitas Christi est eiusdem conditionis quantum ad naturales potentias & habilitates, cum ceteris humanitatibus: sed reliquae naturaliter inclinatur in proprias hypostases, ergo. Tertio, quia sicut accidens quantumcumque separatum habet semper apertitudinem naturalem ad inherendum, ita essentia substantia habet semper apertitudinem naturalem ad per se existendum. Et tenet sequela: quia sic definitur substantia, quod est res per se existens. Quarto, quia magis inseparabiliter, & per se consequitur naturam substantiae propriae suppositio, qua non potest nisi miraculose carere, quam potentiam naturalem, puta intellectum, proprius actus: sed potentia naturalis quantumcumque careat actu, semper naturaliter inclinatur in actum ergo. Sed haec opinio intellecta, ut sonat, falsa est, & aliter dicendum est, distinguendo, quod humanitas Christi potest considerari & iudicari dupliciter: primo secundum se, hoc est abstrahendo a personalitate diuina, cui actu iuncta est, & sic uerum est, quod habet naturalem inclinationem ad propriam personalitatem, sicut reliquae humanitates secundum se sumptae, cum sint eiusdem rationis. Et hinc prouenit, quod si separaretur a uerbo, quod propriam personalitatem haberet: quoniam ipsa separatio in se eo ferret id, quod sibi in abstractione considerata natum est conuenire. Nec est opus probare, quod humanitas secundum se naturaliter inclinatur ad propriam personalitatem: quoniam hoc est per se notum ex eo, quod naturaliter quaelibet humanitas inuenitur propria personalitate personata, excepta Christi humanitate ex maximo miraculo. Constat autem ex 2. phy. quod unumquodque sicut naturaliter agit, ita aptum natum est agi. Et ex hac conclusione per se nota, humanitas quaelibet secundum se inclinatur naturaliter in propriam personalitatem, potes arguere, quod personalitas non solum negationem, sed posituum addat naturae, ad quod concomitatu negatio: quoniam nulla naturalis habitas est per se primo ad negationem, sed ad posituum, cui quandoque annexitur negatio: quia naturalis inclinatio est per se primo ad aliquid, & non ad nihil formaliter: negatio autem nihil formaliter est. Nec est uera responsio eorum ad hoc, dicendo quod corpora naturalia, quae naturaliter pos-

font

¶ sunt non esse, habent inclinationem ad non esse, & quod aer ex sua diaphaneitate est naturaliter habilis, ut sit tenebrosus: quoniam corpora naturalia ideo possunt non esse, quia materia eorum appetit per se primo aliud esse, cui annexa est negatio praesentis corporis, & similiter diaphaneitas est per se primo ad lumen, cum lumen sit a ius diaphani, & non est ad negationem luminis, nisi per acciões: quia scilicet deest illi propria perfectio, scilicet lumen. Nihil autem horum potest dici de habilitate naturae ad personalitatem propriam, si ponitur negatio: quia per se primo ponitur ad negationem, cum ad nihil aliud sit, quam ad negationem, quae ponitur personalitas. Alio autem modo consideratur, & iudicatur humanitas Christi, ut est, hoc est ut de facto est unita personae divinae: & sic iudicanda est secundum id quod sortita est ex unione ad divinam personam. Et sic dicendum est, quod non inclinatur ad propriam personalitatem habendam, quia regulare est, ut potentia naturalis ad aliquid, si perficiatur per aliud perfectius sic, quod continetur quicquid est in illo, ad quod naturaliter inclinatur, non inclinatur amplius in illud, utpote iam satiat appetitu suo naturali ex perfectiori concitante etiam illud, ad quod naturaliter tendebat. neque enim minus est satiat appetitus ex acquisitione illius perfectioris, quam fuisse satiat ex acquisitione illius imperfectioris, ad quod tendebat: sed si acquisisset illud imperfectius, iam fuisset expletus appetitus ne amplius appeteret, sed quiesceret in illo, absque alterius appetitu, ergo si ponitur quod acquiserit id, in quo continetur quicquid in alio est, quiescit in illo absque alterius appetitu. Sic autem est in proposito, v. e. d. pot. n. t. & actu, prout locum habere possunt inter terminabile: & terminum, quoniam persona divina continet excellenter in se etiam in terminando, quicquid habet personalitas creata, cum sit in se finita, & in essendo, & in terminando. Et propterea humanitas Christi assumpta ad personalitatem divinam, totum appetitum personalitatis est pluriquam satiatum ac consummatum habet & consequenter quiescit absque appetitu quocumque alterius personalitatis: sicut si materia alicuius generabilis haberet unam formam continentem quicquid in qualibet forma generabilium esse potest, quiesceret in illa, ita quod nullam aliam appeteret, quamvis secundum se, hoc est abstrahendo ab illa forma considerata, naturaliter inclinaretur ad propriam formam generalem. Et quoniam humanitas Christi differenter consideratur in assumptione, & iam assumpta: quia in assumptione consideratur secundum se, quia quod assumitur, praetelligitur assumptioni: iam autem assumpta iudicatur secundum quod est unita personae divinae, ideo caute loquendo, dicendum est quod persona divina impeditur naturam humanam a propria personalitate, & non est dicendum, quod persona divina impedit humanitatem a propria personalitate. Per impedimentum enim in praeterito dicitur naturalis inclinatio humanitatis, secundum se: per negationem autem impedimenti in praesenti, denotatur consummatio omnis appetitus personalitatis in illa natura. Et propterea patet, quod impeditio praeterita, quia annexa est actioni consummaturae excellentius illius appetitus, non inducit violentiam in actione, aut passione, aut quiete sequente, cum etiam passum conferat unum obedientiam humani modi actioni, quam significat assumptio, & propterea in littera dicitur in praeterito, quod impeditur, & non dicitur quod quod impedit.

¶ Ad rationes autem alterius opinionis respondendo dicitur, quod magni refert loqui de humanitate solummodo suspensa per divinam potentiam a sua personalitate (ut si Deus humanitatem aliquam sine ulla personalitate faceret) & loqui de humanitate terminata per personalitatem divinam, & carentem propria natura de humanitate primo modo, verum est, quod naturaliter inclinatur ad suam personalitatem, & hoc tantum probat argumentum loquens tantum de carente sibi debito per divinum miraculum, de humanitate vero secundo modo, falsum est quod inclinatur in propriam personalitatem: quia appetitus eius quiescit in personalitate divina. Et quia huiusmodi humanitas non est tantum carens propria personalitate, sed terminata ac satiat aliena, tale ideo argumentum non habet in ea locum.

¶ Ad secundum dicitur, quod humanitas Christi quo ad naturales potentias & habilitates humanae naturae secundum se, est eundem rationis cum alijs: sed quo ad terminum rationem & facultatem suae personalitatis, est alterius rationis ab alijs: quia

terminatur & satiat ut aliena divinaque personalitate: personae reliquae propriis personalitatibus terminantur & satiantur.

¶ Ad tertium dicitur quod requiratur de per se esse: quoniam esse per se dupliciter sumitur. scilicet et distinguuntur contra esse in alio, ut accidens est in subiecto, & de tali verum est, quod ita se habet ad substantiam, sicut inesse ad accidens: alio modo sumitur, ut distinguitur contra esse in alio ut in quod, & sic non definit, substantiam, nec conuenit si substantia, nisi ratione hypostasis, cui per se primo conuenit. Et ideo non

est mirum si humanitas Christi ex unione ad divinam personam consummatam habens appetitum personalitatis, nec actu nec aptitudinem naturalem, nisi cum illa adiectione secundum se, inclinatur ad propriam personalitatem: patet enim iam non esse simile de ipsa & de accidente separato: deus est simile de humanitate suspensa ab omni personalitate, si suspendi intelligatur per miraculum, aut per conditionalem.

¶ Ad quartum dicitur sicut ad primum, quod aliud est loqui de inclinatione naturali privata vel carente actu, vel termino, & aliud de eadem consummata per actum, vel terminum eminenter continentem actum, vel terminum proprium: & ideo privata, vel carente proprio termino, vel actu quoniam in prima semper restat naturalis aptitudo ad proprium, in secunda non, propter rationem dictam. Et ideo si intellectus poneretur consummari actu quo super naturali eminenter continente actum proprium, non inclinaretur amplius in proprium.

¶ Ad secundum dubium dicitur, quod, ut Auctor superius dixit in quaest. 1. artic. 1. ad secundum, ex anima & corpore constituitur in unoquoque nostrum duplex unitas, scilicet scilicet, & personae, naturae quidem & n. p. ex materia, & forma ut formaliter illam perficit, compositur natura una, composita: personae vero, in quantum est unus aliquis subsistens in esse & anima. Vbi primo vide, quod quia ens & unum conueniunt, ac per hoc ubi est duplex unitas, ibi est duplex entitas, quoniam unitas supra entitatem solam indiuisionem adhat & propterea dicendo, quod ex anima & corpore constituitur duplex unitas, natura & personae, dicitur est quod constituitur duplex entitas, natura scilicet, & personae. Et hinc habes, quod opinio ante dicta de personalitate, consonat doctrinae Auctoris. Vide secundum, quod unitas ac entitas personae non excluditur a causalitate naturae, dum dicitur, quod ex principijs naturae constituitur ex anima & corpore. Et ideo utendum occurrit regula communium Deo & creaturis, puta esse sapientia, scientia, & huiusmodi, quae dicimus transferri in Deum formaliter, sublato eo quod imperfectionis est in creaturis, ita quod licet in creaturis personare, & personari non nihil causalitatis habeat annexum, formaliter tamen (ut superius de eo communiter diximus) sine causalitate comparari ad naturam, sublato omni eo quod imperfectionis est, ut in diuinis inuenitur, nullam causalitatem includit: & sic interuenit in mysterio incarnationis, quod secundum nullam causalitatem dicitur esse inter personam, & naturam humanam, alioquin communis esset toti Trinitatis. Veruntamen natura seu naturae principia non ita causant personalitatem, ut interueniat media actio: sed per modum naturalis sequelae personalitatis adest natura, non sicut propria passio naturaliter consequitur subiectum iam constitutum: quoniam non ea ratione personalitas adest, quasi quod data forma, dentur consequentia ad formam: sed sicut perfectio seu complementum effectus, naturaliter sequitur effectum cuius est complementum: natura siquidem ut prior causalitate, incompleta est quae ad ultimum sui complementum, ut Auctor dixit & ut personatur, ultimum complementum assequitur. Quo fit, ut actio, quae fit hic homo, inchoata & deducta usque ad terminum inclusiue sit, quando fit natura personata, quam significat hic homo seu Sortes: quando uero fit aut consideratur ut inchoata, & deducta est usque ad naturam hanc, abstrahendo a persona igne, inchoata est, quoniam est usque ad terminum exclusiue. Modus ergo quo personalitas sequitur naturam vel naturae principia, est quo terminus actionis & rei facta, naturaliter adest in fine actionis rei facta, nisi ad hoc impedimentum, impediuntur enim inchoatis substantijs principia naturae, constituta iam natura a constitutione sui termini, ut ex littera habetur praesentis articuli iuncta littera allata ex q. 2. & similiter in substantijs angelicis natura ipsa, quae fit, impeditur in suo fieri a consecutione sui termini. Et propterea sublato impedimento non oportet querere aliam causam donauem: complementum enim ipsa natura secundum se habet in se sufficientem consecutionem sui termini.

¶ Super

¶ Super Questionis quarta Articulum tertium.

Tertius tertij articuli directe querit de homine, ut distinguitur contra naturam humanam.

¶ In corpore articuli duo fiunt: primo respondetur quaestio negatiue. secundo excluditur error contrarius. Conclusio responsiua est, Non est proprie dictum, quod filius Dei assumpsit hominem.

ARTICVLVS III.

¶ *Utrum persona diuina assumpsit hominem.*

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod persona diuina assumpsit hominem. Dicitur enim in Plalm. 64. Beatus, que elegisti & assumpsisti. quod gloss. exponit de Christo. Et August. dicit in lib. 7 de Agone Christiano, quod filius Dei hominem assumpsit, & in illo humana perpeffus est.

¶ 2 Præter. Hoc nomen, homo, significat naturam humanam: sed filius Dei assumpsit humanam naturam, ergo assumpsit hominem.

¶ 3 Præter. Filius Dei est homo: sed non est homo, quem non assumpsit: quia sic esset paritate Petrus, uel quilibet alius homo, ergo est homo, quem assumpsit.

SED CONTRA est auctoritas Felicis Papæ & martyris, quæ introducit in Ephesina synodo. ¶ Credimus in dominum nostrum Iesum Christum de uirgine Maria natum: quia ipse est Dei sempiternus filius & uerbū, & non homo a Deo assumptus, ut alter sit præter ipsum.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, illud quod assumitur, non est terminus assumptionis, sed assumptioni præintelligitur. Dictum est autem, quod indiuiduum, in quo assumitur humana natura, non est aliud quam diuina persona, quæ est terminus assumptionis. Hoc autem nomen homo, significat humanam naturam, prout nata est in supposito esse: quia, ut dicit Damalce, sicut hoc nomen Deus significat eum, qui habet diuinam naturam, ita hoc nomen homo significat eum, qui habet naturam humanam: & ideo non est proprie dictum, quod filius Dei as-

sumptum, ideo in litera dicitur, quod sicut non potest dici suppositum assumptum, ita non potest dici homo assumptus.

¶ In responsione ad tertium, cum legis nouit, quod filius Dei est homo, cuius naturam assumpsit, caue ne fallaris, puta, quasi

sumpsit hominem, supponendo (sicut rei ueritas se habet) quod in Christo sit tantum unum suppositum, & una hypostasis: sed secundum illos, qui ponunt in Christo duas hypostasies, uel duo supposita, conuenienter & proprie dici possit; quod filius Dei hominem assumpsisset. Unde & prima opinio quæ ponitur in sexta distict. tertij lib. ¶ Sententiarum, concedit hominem esse assumptum: sed illa opinio erronea est, ut supra dictum est. ¶ AD PRIMUM ergo dicendum, quod humiliori locutione non sunt extendendæ tanquam propria: sed pie sunt exponendæ ubique que a sacris doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia eius natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc, ut filius Dei sit homo. ¶ AD SECUNDUM dicendum, quod hoc nomē, homo, significat naturam humanam in concreto, prout scilicet est in aliquo supposito: & ideo sicut non possumus dicere, quod suppositum sit assumptum, ita non possumus dicere, quod homo sit assumptus.

¶ AD TERTIVM dicendum, quod filius Dei non est homo, quem assumpsit, sed cuius naturam assumpsit.

ARTICVLVS IIII.

¶ *Utrum filius Dei debuerit assumere humanam naturam abstractam ab omnibus indiuiduis.*

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur quod filius Dei debuerit assumere humanam naturam abstractam ab omnibus indiuiduis. Assumptio enim humanæ naturæ facta est ad communem omnium hominum salutem: unde prime ad Timotheum 4. de Christo, quod est saluator omnium ho-

minum, & hoc asserendo rationem Arist. Secundo, sub conditionali, si esset humanitas sic separata, & responderetur negatiue ad questionem, quod si esset sic, non fuisset conueniens quod assumeretur a filio Dei. Et hoc probatur tripliciter: primo, quia humanitas communis non est personabilis, quia non est indiuiduabilis: persona enim indiuiduum quoddam est, assumptio autem ad personalem unionem terminatur.

¶ Vbi statim occurrit dubium de ueritate illius propositionis, est contra rationem formæ communis, ut sit in persona. Et ratio dubij est: quia si humanitas esset subsistens (ut Platonici dicuntur finxisse) non esset excellentior aliis subsistentibus separatim, quales sunt angeli: sed non est contra rationem angelicæ naturæ esse in persona, immo de facto natura angelica est personata; ergo non esset contra rationem humanitatis separatae personari.

3. dist. 6. q. 1. art. 2. & dist. 7. lib. 2. & opusc. 1. ca. 21. & opu. c. 3. cap. 31. & 30. lect. 3. & Phil. 2. Gl. ordin. & interlinea. Cap. 11. an. med. tom. 3.

Ex Ephesina synodo refer ut in Chalcedonensi actione dum Niceana synodi si des legitur.

Art. preced.

Q. 3. art. 2. & 3.

Lib. 3. c. 4. in princ. & c. 11. circa finem.

D. 7. m.

D. 11. a.

Ve. par. Arif. 1. rex. 6.

Art. p.

Art. p.

Lib. 6. c. 11. p. 10.

Sup. q. 2.

2. ad 3. a.

ad 2. 8. q.

art. ad 1.

3. ca. 8. q.

art. 3. 8. q.

6. q. 1. ad 1.

3. ad 1.